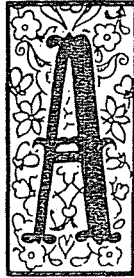

Mübarek Geceler

LEYLE-İ REGÂİB

Cahid BALTACI
T.İ.E.F.
2. Başkanı

İlah'ın Müslümanlara lütuf ve inayetini bol bol ihsan ettiği gecelerden birisi de, mübarek Regâib gecesidir. Arabî aylardan Receb'in ilk cuma gecesine rastlıyan bu mübarek gece, mü'minler için arzuların Allah'a yükseldiği, oradan rahmet ve ihsan halinde döndüğü müstesna bir gecedir.

1) Bu gecenin kutsiyeti, Resulüllah efendimize Cenabı Hak'ın hususi ef'ali bildirmesindedir. Peygamber efendimiz, ilâhî vahye mazhar olmadan önce, putlara tapmanın sapık bir yol olduğuna inanır, yaşadığı cemiyetin ahlâksızlığından tiksindir, Hıra dağına çekilir ve oradan bütün kainatı seyrederek, «bunların mutlaka bir yaradana vardır» diye düşündürdü. Yine bir gün mehtaplı bir gecede Hıra dağına çekilmiş, göz yaşları içinde varlığına inandığı Allahına; «Rabbim! sana nasıl ibadet edebilirim? Bunu bilmiyorum» diye yalvarıyordu. Artık vakit uzamış, sabah yaklaşmıştı ki, insanlığın vasıta-i necatı Hz. Muhammed (S.V.) bir kayanın dibinde uyuyakaldı. Kalktığında sevinçler içinde secdeye kapandı. Allahına hamdetti. Zira günlerdir arzuladığına kavuşmuştu: Cenabı Hak O'na, kendisine karşı nasıl ibadet edeceğini melekleri vasıtasıyla rüyasında öğretmişti.

2) Regibe'nin cem'i olan Regaib, hem bir arzuyu, hem de bu arzuya cevap olarak bol ihsan ve hediye ifade eder. Resulüllah efendimiz, sabah namazının sünnetinin terk edilmemesini emredererek «bu iki rekatta regâib vardır» buyurmuşlardır ki, bununla da yine bol ihsanın var olduğu anlatılmak istenmiştir.

Peygamberimiz başka bir Hadis-i Şeriflerinde de «Receb, Allah'ın ayıdır» buyuruyorlar. Çünkü Receble içinde Regaib, Miraç, Berat ve Kadir gibi mukaddes gecelerin bulunduğu üç aylar başlamış olur. İşte içinde Regaib ve Miraç bulunan bu mübarek aydan iki ay sonra da; Ramazan'ın sonlarına doğru Cenabı Allah, sevgili Resulüne yine Hıra dağında ilk vahyini «oku!» emriyle bildirmiştir.

Halkımız arasında Regaib gecesine «ilk namaz gecesini» veya

«namaz bayramı» da denilmektedir. Belki de bunun sebebi, Allahü Teâlâ Hazretlerinin kulu ve sevgili habîbi Hz. Muhammed'e bu gecede ibadet etme usûlünü öğretmiş olmasıdır. Gerçi İslâm'ın direği olan namaz, Miraç gecesinde farz kılınmıştır. Ama beş vakit namaz... Halbuki Resûlullah, ondan öncede yatsı ve sabah namazları vaktinde namaz kıldığı rivayet edilmektedir.

3) İslâm âleminde yaygın olan; Peygamberimizin Regaib gecesinde ana rahmine düştüğü kanaati ise doğru görülmemektedir. Zira normal bir doğumla dünyaya gelmiş olan bir çocuğun 280 gün, yani 9 ay 10 gününü ana karnında geçirmesi lâzımdır. Halbuki Peygamberimizin doğum günü olarak 12 Rebûllevvel alınırsa bu müddetin eksik olduğu görülür. Sonra Mısır Astronomi âlimlerinden Mahmud Feleki Paşa da önce hesaplarla ilmi olarak Peygamberimizin Regaib gecesinden daha önce ana rahmine düşmüş olduğunu isbat etmiştir.

4) İlmî gerçek bu olmakla beraber, Peygamberimizin Regaib gecesinde ana rahmine düşmüş olduğu kanaati meselesine gelince burada başlıca iki görüş karşımıza çıkmaktadır. Şöyle ki, eskiden Araplar, haram aylarda savaş yapmazlardı. Bu sebeple bazan ayların yerlerini değiştirdikleri görülüyor. Merhum Hamdi Aksekili de, Peygamberimizin bu gece ana rahmine düşmüş olmasını yazmakla beraber, not olarak şu açıklamayı koymuştur. «Nur-u Muhammed'in Abdullahdan Âmine'ye intikali tarihi Receb ayında değil, Cemâziyelâhirdedir. (Yani Receb ayından bir ay öncedir). Bunun Receb olarak yadedilmesinin sebebi şudur: Araplar, Muharebe maksadı ile haram sayılan ayların, ileri-geri yerlerini değiştirirlerdi. Peygamberimizin ana rahmine düştüğü sene de, Haram aylardan olan Receb, Cemâziyelâhire nakledilmişti. Bu hesapça hamil müddeti tamamdır. Daha sonra Receb, kendi yerine nakledilmiş ve hamil tarihi ona muzaf olarak kalmıştır.

5) Aksekili merhumun asıl olan bu kanaati not olarak koyduğu halde, aslı isbat edilemeyen kanaata hutbesinde yer vermesi, olsa olsa merhum üstadın umumî kanaata hürmetkâr oluşundandır. Prof. Kâmil Miras merhum da, Receble Cemâziyelâhir'in o zaman yer değiştikleri kanaatındadır.

6) Diğer bir görüşe göre Peygamberimizin Regaib gecesinde ana rahmine düştüğü iddiası ile bu geceye mahsus 12 rekatlık sünnet bir namaz olduğu iddiası ilk olarak Ebu-l-Hasan Muhammed adındaki bir sofi tarafından ortaya atılmıştır ki, bu görüş, e-leştirici ibnü'l-Kayyib el-Cezvi tarafından meydana konmuştur. Cezvi'ye göre Ebu'l-Hasan Muhammed adındaki sofi, görmüş olduğu bir rüyasına dayanarak bu iddiayı ortaya atmıştır.

7) İster birinci görüş, ister ikinci görüş olsun, birleştikleri netice şudur ki, Hz. Muhammed, Regaib gecesinde ana rahmine düşmemiş, daha evvel düşmüştür. Zaten son devir Fıkıh âlimlerimizden merhum Mehmed Zihni Efendi de aynen «bu gecenin Leyle-i Regâib olması hakkında efvah-i avamda dair vesair olan (yani halk dilinde dolaşan) söz ki, -seyyid'ül-kâinat aleyhi ezketehiyyat efendimiz Hazretleri sulb-i Pederden rahm-ı Pâk-ı Madere o gece nüzul

buyurmuş olmalarıdır-aklen ve naklen asılsızdır» demektedir.

8) Sonra bu geceye mahsus bir namazın mevcut olup olmaması meselesinde de, muhtelif rivayetler vardır: Şöyle ki, İmam Gazâlî, «Receb namazı, Receb ayının ilk Cuma gecesine ait bir namazdır» dedikten sonra, oniki rekât olduğunu ve nasıl kılma-cağını izah ediyor.

9) Ulemadan Seyyid Ali de «bu namazın kılınmasında bir beis yoktur» diyor.

10) Halbuki Bahr adındaki kitap, Regaib namazının cemaatla kılınmasında kerâhet bulunduğunu, çünkü bid'at olduğunu yazıyor.

11) Ayrıca ibni Emir'il-Hac da Regâib gecesine ait namazın Hicretin 480 tarihinde ihdas edildiğini kaydetmekle Peygamber efendimizin böyle bir namaz kılmadığına işaret etmiş oluyor ki, doğru olan da budur. Zira Peygamberimizin böyle bir namaz kıldığı, ne itimat edilir bir Hadiste, ne de menkul bir sahâbî kavlinde mevcut değildir. Kılınmakta olan oniki rekatlık namaz, bu geceyi ihya maksadıyla düşünülmüş olabilir ki, bid'attır.

İslâm âleminde öteden beri alışılmış güzel bir âdet vardır ki, mübarek geceler için bir kaç gün önceden hazırlık yapılır. Güzel elbiseler giyilir, kokular sürülür, çarşılarda güzel kokulu simitler satılır. Bugünler Camiler tıklım tıklım dolar, namazdan önce veya sonra vaazlar edilir veya Kur'an-ı Kerim, Yahud Mevlid-i Şerif kırâat olunur. Bugün dahi Türkiye hariç diğer İslâm memleketlerinde böyle günlere çok ehemmiyet verilmekte, âdeti bir bayram havası yaşanmaktadır. Daha mübarek geceler gelmeden bir kaç gün önce radyo, televizyon ve matbuatla ilân edilmekte ve kandil gecelerini takip eden günler, resmî tatil günü olarak kabul edilmektedir. Bu günlerde Radyo ve televizyondan büyük dinî neşriyat yapılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA

- 1 — Medhal
- 2 — Ni'met'ül İslâm, Kitabussalât
- 3 — İhya-ül ulûm
- 4 — Yeni Hutbelerim
- 5 — Mü'minlere Hutbeler
- 6 — Dinimizde Mübarek Geceler
- 7 — Sebîlürreşad, C. 2-3
- 8 — İslâm Mecmuası, C. 5

